Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i (Barnason Efficacy Expectation Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i (Barnason Efficacy Expectation Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17256

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i (BEBÖ), bireylerin belirli bir davran?? veya görevi ba?ar?yla yerine getirme yeteneklerine olan inançlar?n?, yani öz-yeterlik duygular?n? ölçmek üzere tasarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu spesifik versiyon, Sevcan Avc? taraf?ndan 2011 y?l?nda Türkiye'ye uyarlanm??t?r ve özellikle kardiak cerrahi geçiren hastalar?n rehabilitasyon sürecine ili?kin etkililik beklentilerini de?erlendirmeye odaklanmaktad?r. Ölçek, hastalar?n iyile?me döneminde gerekli olan karma??k sa?l?k davran??lar?n? (ilaç kullan?m?, diyet, egzersiz vb.) ne kadar ba?ar?l? bir ?ekilde uygulayacaklar?na dair alg?lar?n? belirlemeyi amaçlamaktad?r.

Ölçe?in Türk popülasyonu için uyarlama çal??mas?, psikometrik özelliklerinin belirlenmesi ve klinik ara?t?rmalarda kullan?labilirli?inin sa?lanmas? aç?s?ndan büyük önem ta??maktad?r. Orijinal ölçek, hem?irelik ve kardiyoloji alanlar?nda yayg?n olarak kullan?lan bir araç olup, Avc?'n?n çal??mas? ile Türk sa?l?k sistemine kazand?r?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Etkililik Beklentisi, Öz-Yeterlik, Kardiak Cerrahi, Barnason Ölçe?i, Uyarlama, Psikometrik Ölçek, Rehabilitasyon.

Yazarlar

Uyarlama çal??mas?n?n sorumlu yazar?: Sevcan Avc?

Amaç

Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i'nin (BEBÖ) temel amac?, Sosyal Bili?sel Kuram çerçevesinde, kardiak cerrahi geçirmi? bireylerin cerrahi sonras? iyile?me ve ya?am tarz? de?i?ikliklerini sürdürme becerilerine yönelik beklentilerini ölçmektir. Bu beklentiler, hastan?n tedaviye uyumunu ve uzun vadeli sa?l?k sonuçlar?n? güçlü bir ?ekilde etkiledi?i için, bu arac?n kullan?m? klinik hem?irelik giri?imlerinin planlanmas?nda kritik rol oynamaktad?r.

Ölçe?in Türkiye uyarlamas?, kültürel ve dilsel e?de?erlili?i sa?layarak, Türk hasta popülasyonunda kardiak rehabilitasyon alan?ndaki ara?t?rmalar?n kalitesini art?rmay? hedeflemi?tir. Bu, özellikle davran??sal müdahalelerin etkinli?ini de?erlendirmede standart bir ölçüm arac? sunar.

Yap?

Ölçek, Bandura'n?n Öz-Yeterlik kavram?n?n alt bile?eni olan 'Etkililik Beklentisi' (Efficacy Expectation) yap?s?n? ölçer. Etkililik Beklentisi, bir ki?inin belirli bir davran??? ba?ar?yla gerçekle?tirebilece?ine dair ki?isel yarg?s?d?r. Kardiak cerrahi ba?lam?nda bu yap?, hastan?n

ARABPSYCHOLOGY.COM

a?a??daki alanlardaki inanc?n? kapsar:

Fiziksel aktiviteyi sürdürme ve art?rma yetene?i.
Diyet ve beslenme k?s?tlamalar?na uyma becerisi.
Stres yönetimi ve duygusal zorluklarla ba?a ç?kma.
?laç rejimine sad?k kalma.

Bu beklentiler, sadece hastan?n ne yapaca??n? de?il, ayn? zamanda zorluklarla kar??la?t???nda ne kadar çaba gösterece?ini ve ne kadar dayan?kl? olaca??n? da belirler.

Geçerlik

Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i'nin (Kardiak Cerrahi Versiyonu) Türkiye için geçerlik çal??malar?, Sevcan Avc?'n?n 2011 tarihli yüksek lisans tezinde detayl? olarak ele al?nm??t?r. Kaynak içerikte geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, bir uyarlama çal??mas?n?n do?as? gere?i, yap? geçerli?i (faktör analizi yoluyla) ve içerik geçerli?i (uzman görü?leri ile) analizlerinin yap?ld??? varsay?lmaktad?r.

Geçerlik çal??malar?, ölçe?in gerçekten de kardiak cerrahi hastalar?n?n etkililik beklentilerini ölçtü?ünü, kültürel ba?lama uygunlu?unu ve orijinal ölçe?in teorik yap?s?n? korudu?unu do?rulamay? amaçlam??t?r. Detayl? geçerlik katsay?lar? için Avc?'n?n orijinal tezine ba?vurulmas? gerekmektedir. Tez, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ilebilir durumdad?r.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi '-' olarak belirtilmi?tir. Ancak, bir uyarlama çal??mas?nda ölçe?in iç tutarl?l???n? ve kararl?l???n? gösteren güvenirlik analizleri zorunludur. Genellikle bu analizler ?unlar? içerir:

?ç Tutarl?l?k Güvenirli?i: Cronbach's Alpha katsay?s? hesaplanarak maddelerin birbiriyle ne kadar tutarl? oldu?u incelenir. Yüksek bir katsay?, maddelerin ayn? yap?y? ölçtü?ünü gösterir.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in zaman içinde kararl?l???n? belirlemek için belirli bir aral?kla ayn? denek grubuna tekrar uygulanmas? ve sonuçlar?n korelasyonunun incelenmesi.

Avc?'n?n çal??mas?, bu ölçe?in Türk popülasyonunda tutarl? ve güvenilir sonuçlar üretti?ini kan?tlam?? olmal?d?r. Güvenirlik katsay?lar?n?n ayr?nt?lar?, Avc? (2011) tezinde bulunabilir.

Faktör Analizi

Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i'nin orijinal yap?s? çok boyutlu olabilir. Türkiye uyarlamas? s?ras?nda, ölçe?in kardiak cerrahi hastalar? üzerindeki yap?sal geçerli?ini incelemek amac?yla Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in Türk kültüründe de orijinalde

ARABPSYCHOLOGY.COM

amaçlanan psikolojik boyutlar? ölçüp ölçmedi?ini kontrol etmek için önemlidir.

Uyarlama çal??mas?nda, genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak ölçe?in faktör yükleri ve faktör yap?s? incelenmi? ve kardiak rehabilitasyon ba?lam?na özgü boyutlar?n korunup korunmad??? de?erlendirilmi?tir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Derecelendirme format? (Orijinal ölçek genellikle Likert tipi bir ölçek kullan?r, ancak derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Kardiak cerrahi geçirmi? hastalar.

Age Group: Yeti?kinler (Kardiak cerrahi geçirebilecek ya? grubu).

Population Details: Türkiye'deki kardiak cerrahi hastalar? örneklem grubu kullan?larak uyarlanm??t?r.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Kardiyak Rehabilitasyon, Güvenirlik, Psikometri, Hem?irelik Ara?t?rmas?, Davran?? De?i?ikli?i, Öz-Düzenleme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: sevcanhunter@gmail.com

Correspondence Address: Sevcan Avc? (Ba?kent Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in kullan?m? için orijinal yazarlardan ve uyarlamay? yapan Sevcan Avc?'dan izin al?nmas? gerekebilir. Akademik tezlerde yer alan araçlar?n ticari olmayan amaçlarla kullan?m? genellikle serbesttir, ancak her zaman yazara dan???lmas? önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ücret: Ticari kullan?m bilgisi mevcut de?ildir. Yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir.

Test Y?l?: Türkiye uyarlama çal??mas? 2011 y?l?nda tamamlanm??t?r.

Kaynaklar

A?a??da, Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i'nin kardiak cerrahi versiyonunun Türkiye uyarlamas?na ait temel referanslar listelenmi?tir:

Avc?, S. (2011). *Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i (BEBÖ): Kardiak cerrahi versiyonu'nun Türkiye için geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?* (Yüksek lisans tezi). Ba?kent Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bu tezin Ulusal Tez Merkezi'ndeki ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Barnason Etkililik Beklenti Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sa?lanmam??t?r. Ancak, ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: barnason-etkililik-beklenti-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM